

Doç. Dr. HÜNER TUNCER'İN ÖZGEÇMİŞİ

Hüner Tuncer, TED Ankara Koleji'ni ve Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi.

1971-1975 yıllarında Siyasal Bilgiler Fakültesi "Uluslararası İlişkiler" Kürsüsü'nde **Asistanlık** görevinde bulundu ve "Uluslararası İlişkiler" dalında "**doktora**" derecesini aldı.

1975-1977 yıllarında yüksek lisans öğrenimi gördüğü **Viyana Diploması Akademisi'**nden 1977'de mezun oldu.

1977-1997 yıllarında Dışişleri Bakanlığı'nda diplomat olarak görev yaptı. Yurtdışında görev yaptığı yerler şunlardır: Kopenhag Büyükelçiliği, Meksiko Büyükelçiliği, Milano Başkonsolosluğu, Oslo Büyükelçiliği ve Pretoria (Güney Afrika) Büyükelçiliği.

1997-1998 yıllarında "**Kültür Bakanlığı Müsteşar Yardımcılığı**" görevinde bulundu.

Kasım 1998'de "**Siyasî Tarih Doçenti**" unvanını aldı.

1998-1999 yıllarında Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde ve ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde yarı-zamanlı öğretim üyeliği yaptı.

1999-2003 yıllarında Ankara Atılım Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde tam-zamanlı öğretim üyeliği ve "Bölüm Başkanlığı" görevlerinde bulundu.

2003-2007 yıllarında ODTÜ "Tarih Bölümü"nde yarı-zamanlı öğretim üyeliği, 2008-2009 yıllarında da Hacettepe Üniversitesi "Uluslararası İlişkiler Bölümü"nde yarı-zamanlı öğretim üyeliği yaptı.

2014-2015'te Ufuk Üniversitesi'nde yarı-zamanlı öğretim üyeliği yaptı.

Ödülleri:

2009 yılında, "**Avusturya Devleti Bilim ve Sanat Şeref Nişanı**"nı aldı.

2010'da, "**Viyana Diploması Akademisi Mezunları Şeref Listesi**"nde yer aldı.

2013'te, "Metternich'in Osmanlı Politikası, 1815-1848" isimli eseriyle Sosyal Bilimler dalında "**2013 Yunus Nadi Ödülü**"nü aldı.

Doç. Dr. Hüner Tuncer'in yayımlanmış olan kitapları şunlardır:

1- *Metternich'in Osmanlı Politikası (1815-1848)*, Ümit Yayıncılık, Ankara, 1996.

2- *İrkçılıktan Özgürlüğe, Güney Afrika, Çağdaş Yayınları, İstanbul, 1997.*

3- *Osmanlı Diplomasisi ve Sefaretnameler*, 2. Baskı, Ümit Yayıncılık, Ankara, 1998.

4- *Dr. Hadiye Tuncer'e Armağan*, Sanat Kitabevi, Ankara, 1999.

- 5- *Çözemediklerimiz*, Ümit Yayıncılık, Ankara, 2000.
- 6- 19. Yüzyılda Osmanlı-Avrupa İlişkileri, Ümit Yayıncılık, Ankara, 2000.
- 7- *İdealler Kuşağı'ndan bir Örnek: Dr. Hadiye Tuncer*, Ümit Yayıncılık, Ankara, 2002.
- 8- *Doğu Sorunu ve Büyük Güçler, 1853-1878*, Ümit Yayıncılık, Ankara, 2003.
- 9- *Eski ve Yeni Diplomasi*, 4. Baskı, Ümit Yayıncılık, Ankara, 2005.
- 10- *Küresel Diplomasi*, Ümit Yayıncılık, Ankara, 2006.
- 11- *İç Politikadan Dış Politikaya Türkiye'nin Sorunları ve Küreselleşme*, Kaynak Yayınları, İstanbul, 2006.
- 12- *Bir Kadın Diplomatin Anıları*, Logos Yayınları, İstanbul, 2007.
- 13- *Osmanlı-Avusturya İlişkileri, 1789-1853*, Kaynak Yayınları, İstanbul, Kasım 2008.
- 14- *Diplomasinin Evrimi, Gizli Diplomasiden Küresel Diplomasiye...*, Kaynak Yayınları, İstanbul, Nisan 2009.
- 15- *Osmanlı Devleti ve Büyük Güçler, 1815-1878*, Kaynak Yayınları, İstanbul, Eylül 2009.
- 16- *Osmanlı Diplomasisi ve Sefaretnameler*, 3. Basım, Kaynak Yayınları, İstanbul, Aralık 2010.
- 17- *Osmanlı İmparatorluğu'nun Sonu, Osmanlı İmparatorluğu ve Birinci Dünya Savaşı*, Kaynak Yayınları, İstanbul, Nisan 2011.
- 18- *Afatürkçü Dış Politika*, 2. Basım, Kaynak Yayınları, İstanbul, Haziran 2011.
- 19- *Osmanlı'nın Rumeli'yi Kaybı, 1878-1914*, 2. Basım, Kaynak Yayınları, İstanbul, Aralık 2011.
- 20- *İsmet İnönü'nün Dış Politikası (1938-1950)*, 2. Basım, Kaynak Yayınları, İstanbul, Nisan 2012.
- 21- *Kıbrıs Sarmalı, Nasıl Bir Çözüm?..*, Genişletilmiş 2. Basım, Kaynak Yayınları, İstanbul, Ağustos 2012.
- 22- *Metternich'in Osmanlı Politikası (1815-1848)*, Genişletilmiş 2. Basım, Kaynak Yayınları, İstanbul, Ocak 2013 (2013 Yunus Nadi Ödülü'nü kazandı).
- 23- *Menderes'in Dış Politikası, Batı'nın Güdümündeki Türkiye*, Kaynak Yayınları, İstanbul, Eylül 2013.
- 24- *27 Mayıs'tan 12 Mart'a Türk Dış Politikası*, Kaynak Yayınları, İstanbul, Mayıs 2014.
- 25- *İki Darbe Arasında Türk Dış Politikası, 1971-1980*, Kaynak Yayınları, İstanbul, Ekim 2014.
- 26- *Das osmanische Reich und Metternichs Politik*, çev. Mehmet Tahir Öncü, Frank und Timme, Berlin, 2014.

Doç. Dr. Tuncer'in; siyasi tarih, uluslararası ilişkiler ve Türk dış politikası konularında yayımlanmış olan çok sayıda makalesi bulunmaktadır.

Doç. Dr. Hüner Tuncer

KIRIM
SAVAŞ VE DİPLOMASİ
(1853-1856)

İstanbul, 2015

Tarihçi
Kitabevi

Tarihçi Kitabevi Yayınları • 86

Genel Yayın Yönetmeni
Necip Azakođlu

Düzeltili
Hüner Tuncer

Kapak ve sayfa tasarımı
Çađlar Yalçın

Birinci baskı: Eylül 2015, İstanbul
Boyutlar: 13,5 x 21 cm
Sayfa sayısı: 152

ISBN: 978-605-4534-79-1

Baskı ve cilt
İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri
Çobançeşme Mah. Altay Sk. No: 8 Yenibosna
BAHÇELİEVLER-İSTANBUL
+90 (212) 496 11 11
Sertifika no: 10614

© Yayın hakları Tarihçi Kitabevi'ne aittir.
Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan
kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya
edilemez, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Moda Caddesi No: 104/A Moda/Kadıköy-İSTANBUL
Tel: 0216 418 68 86
GSM: 0530 370 74 11
www.tarihcikitavebi.com
info@tarihcikitavebi.com

Doç. Dr. Hüner Tuncer

KIRIM
SAVAŞ VE DİPLOMASİ
(1853-1856)

İstanbul, 2015

Tarihçi
Kitabevi

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	13
“DOĞU SORUNU”	13
Rusya ve Doğu Sorunu.....	14
İngiltere ve Doğu Sorunu	15
Fransa ve Doğu Sorunu	16
Avusturya ve Doğu Sorunu.....	16
PADİŞAH I. ABDÜLMECİT (1839-1861)	21
KIRIM SAVAŞI ÖNCESİNDE AVRUPA	27
1848 Devrimleri	27
Osmanlı'nın Macar ile Leh Mülteciler Sorunu.....	29
1848 Ertesinde Avrupa'da Güç Dengesi.....	31
“KUTSAL YERLER” SORUNU	33
KIRIM SAVAŞI ÖNCESİNDE BÜYÜK GÜÇLERİN OSMANLI POLİTİKALARI	37
Rusya'nın Osmanlı Politikası	37
İngiltere'nin Osmanlı Politikası	40
Fransa'nın Osmanlı Politikası	41
Avusturya'nın Osmanlı Politikası.....	42

MENSHIKOV'UN MİSYONU (28 Şubat-21 Mayıs 1853).....	45
TUNA BEYLİKLERİ'NDE SAVAŞ (1853-1854)	53
Rusya, Avusturya, İngiltere ve Fransa'nın Tutumları.....	53
Viyana Notası (31 Temmuz 1853)	55
Rusya'nın Osmanlı Devleti'ne Savaş İlanı (20 Ekim 1853) ..	58
SİNOP DENİZ MUHAREBESİ (30 Kasım 1853).....	63
SİLİSTRE KUŞATMASI (Mart-Haziran 1854)	69
Avusturya'nın Tuna Beylikleri'ni İşgali (22 Ağustos 1854) ...	73
Savaşın Kırım'a Sıçraması (7 Eylül 1854).....	75
İNGİLTERE İLE FRANSA'NIN	
RUSYA'YA SAVAŞ İLANI (27 Mart 1854).....	77
1854 Yılında Avusturya ile Prusya'nın Tutumları.....	77
İngiltere-Fransa-Rusya İlişkileri (Ocak-Mart 1854)	78
“Dört Nokta” (8 Ağustos 1854)	81
KIRIM'DA SİVASTOPOL KUŞATMASI	85
Alma, Balaklava ve İnkerman Muharebeleri (1854)	85
Kırım'da Fırtına ve Kış.....	91
Florence Nightingale	93
1855 Başında Kırım'daki Gelişmeler.....	94
Viyana Barış Konferansı (15 Mart 1855)	95
Kerç Seferi (3-24 Mayıs 1855).....	97
Müttefiklerin Malakhov ile Büyük Redan Saldırıları (18 Haziran 1855)	98
Çernaya Muharebesi (15-16 Ağustos 1855)	99
Sivastopol'un Müttefiklerce İşgali (12 Eylül 1855)	100
Kars'ın Rusların Eline Geçmesi (27 Kasım 1855)	102

PARİS BARIŞ KONGRESİ ve	
PARİS BARIŞ ANTLAŞMASI	105
Paris Savaş Konseyi (10-18 Ocak 1856).....	106
Paris Barış Kongresi (25 Şubat 1856).....	108
Paris Barış Antlaşması (30 Mart 1856)	110
ISLAHAT FERMANI (28 Şubat 1856) ve	
BÜYÜK GÜÇLER	117
KIRIM SAVAŞI'NIN SONUÇLARI	121
SONSÖZ	127
RESİMLER	131
KAYNAKÇA	145
DİZİN	149

***Büyük bir savaş kahramanı olan
fakat savaştan nefret eden
ATATÜRK'üme,
sonsuz sevgilerimle....***

GİRİŞ

“DOĞU SORUNU”

Batılıların “Doğu Sorunu” olarak niteledikleri, 19. yüzyılda Osmanlı Devleti’nin kaderi anlamına gelmekteydi. Osmanlı Devleti, 1683 Viyana Kuşatması yenilgisiyle gerileme sürecine girmişti. 1699 tarihli Karlofça Antlaşması’yla Osmanlılar, ilk kez toprak kaybına uğramış ve Macaristan ile Transilvanya’yı terk etmek zorunda kalmıştı.

Osmanlı Devleti’nin özellikle 19. yüzyıldan itibaren giderek hızlanan çöküşü, bu devletin bir gün paylaşılması ve mirasının bölüşülmesi sorununun Büyük Güçlerin gündeminin ilk sıralarında yer almasına neden oldu. **19. yüzyılda Osmanlı Devleti’nin kaderiyle ilgilenen başlıca Avrupa devletleri; Rusya, Avusturya, İngiltere ve Fransa’ydı.** Öte yandan 1789 Fransız Devrimi sonucunda ortaya atılan ulusçuluk düşüncesi, Osmanlı Devleti’ne bağlı özellikle Hıristiyan halkların bilinçlenmesine yol açmış ve bu halklar, 19. yüzyıl boyunca Osmanlı’ya karşı ayaklanarak önce özerkliklerini, sonra da bağımsızlıklarını elde etmişti. 1804’te Sırp’ların, 1821’de de Yunanlıların ayaklanmaları, Osmanlı Devleti’ne karşı gerçekleştirilen ilk ayaklanma örneklerini oluşturmaktaydı.¹

1 Sırp’lar, 1878 yılında Avrupa devletlerinin güvencesi altında tam bağımsızlığını kazanırken; Yunanlılar da, 1830 yılında Rusya, Fransa ile İngiltere’nin koruyuculuğu altında bağımsızlığını elde etmişti.

Rusya ve Doğu Sorunu

Rusya, çıkarları açısından 19. yüzyıla değin Osmanlı Devleti'nin korunmasını savunmaktaydı. Ancak Osmanlı'nın yıkılmasının önüne geçilememesi durumunda Rusya, Karadeniz'e ve Akdeniz'e açılan Boğazlar ile İstanbul'un başka hiçbir devletin eline geçmesine izin vermemek niyetindeydi. Öte yandan Rusya, kendini Slav kökenli ve Ortodoks mezhebinden olan Balkan halklarının koruyucusu olarak görmekte ve bu halkların içişlerine karışma hakkını, Osmanlı Devleti'yle akdettiği 1774 tarihli Küçük Kaynarca Antlaşması'ndan aldığı öne sürmekteydi.² Çar I. Nikola (1825-1855), Osmanlı Devleti'nin koruyucusu ve mirasçısı olarak Osmanlı'nın parçalanma sürecinde birinci sırada yer almak istiyordu.³

1851 yılında Çar Nikola'nın Balkanlar'da, Karadeniz'de ve İstanbul'da Rusya'nın çıkarlarını koruma kaygısı, Rusya'yı, aynı bölgelerde stratejik çıkarları bulunan İngiltere ve Fransa ile çatışma noktasına getirmişti.⁴ Nikola'nın, Osmanlı topraklarından bir karış bile istemediğini öne sürmesine karşın İngilizler ile Fransızlar, onun İstanbul ile Balkanlar üzerinde taleplerinin olmasından korkmaktaydı. Balkanlar üzerinde hegemonya kurması, Nikola'ya Avrupa'ya çıkış kapısını açacaktı. Öte yandan Boğazlar, Rusya'nın Osmanlı'ya yönelik politikasının odak noktasını oluştur-

2 Küçük Kaynarca Antlaşması'nın 14. maddesi uyarınca Rusya, Galata'da bir Hıristiyan kilisesi kurma hakkını elde etmekte; aynı antlaşmanın 7 maddesi uyarınca da, Osmanlı toprakları üzerindeki Hıristiyan kilisesini ve dinini korumaya söz vermektedir.

3 Rusya'nın Doğu politikası hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: Hüner Tuncer, *Metternich'in Osmanlı Politikası (1815-1848)*, Genişletilmiş 2. Basım, Kaynak Yayınları, İstanbul, Ocak 2013, s. 71-73.

4 Trevor Royle, *Crimea, The Great Crimean War 1854-1856*, Palgrave Macmillan, New York, February 2004, s. 8.

maktaydı. Çar I. Nikola'nın gözü Boğazlar ile İstanbul'daydı. Rusya açısından Boğazlar, Ukrayna tahılının ihracatı için önemli bir yoldu ve bu nedenle, bu yolun denetiminin düşman güçlerin eline geçmemesi Rusya için yaşamsal önemdeydi. Rusya'nın İstanbul ile Çanakkale Boğazları'nı eline geçirmesi durumunda, Rus ticareti Akdeniz'e açılacak ve Balkanlar'da Rus nüfuzu yayılabilecekti. Bunun başlıca yolu ise, Osmanlı Devleti'nin Rusya'ya bağımlı olarak varlığının sürdürülmesini sağlamaktı.

İngiltere ve Doğu Sorunu

İngiltere, ticari çıkarları açısından Osmanlı Devleti'nin korunması politikasını benimsemişti. 1838 tarihli Ticaret Sözleşmesi'yle Osmanlı toprakları, İngiliz ticareti açısından açık pazar haline gelmişti. Özellikle 1845'ten sonra, İngiltere'nin Osmanlı Devleti'yle dış ticaretinde ihracatı ile ithalatının önemli ölçüde arttığı görülmekteydi. Osmanlı Devleti, İngiltere'ye hammadde (boya kökü, ham ipek, kuru üzüm, yün ve buğday) ihraç etmekte ve İngiltere'den mamul madde (pamuklu kumaş, işlenmiş şeker, demir ve çelik, madeni eşya ve çatal bıçak takımı) ithal etmekteydi.⁵

İngiltere 19. yüzyılda, Osmanlı Devleti'ni Rus genişlemesine karşı bir tampon olarak görmekteydi. Avusturya ile İngiltere, Balkanlar'da Rus nüfuzunun yayılmasının Osmanlı Devleti'nin bütünlüğünü koruma yoluyla durdurulabileceğine inanmaktaydı.

5 Candan Badem, *The Ottoman Crimean War (1853-1856)*, Brill, Leiden-Boston, 2010, s. 58.

Fransa ve Doğu Sorunu

Fransa'nın Osmanlı Devleti'yle ilişkisi, Fransa Kralı I. François zamanında akdedilen 1535 tarihli Osmanlı-Fransız Antlaşması'yla başlamıştı. Kanuni Sultan Süleyman zamanında Fransa'ya tanınan geniş kapsamlı ayrıcalıklar, Osmanlı padişahlarının Avrupalı devletlere tanıdığı ilk kapitülasyonları oluşturmaktaydı. 1535'te Fransa'ya tanınan ayrıcalıklar çerçevesinde, Fransız bayrağı taşıyan gemilerin Osmanlı hükümranlığı altındaki bütün limanlarda serbestçe ticaret yapabilmesi öngörülmekte; ayrıca, Fransız konsoloslarına Fransız uyruklu kişileri yargılama yetkisi tanınmaktaydı. Fransa Kralı XV. Louis de 1740'da, Osmanlı Padişahı'ndan Filistin'deki Katolik Kilisesi'nin haklarını onaylayan bir anlaşma sağlamıştı.

Fransa, Akdeniz sorunlarıyla da yakından ilgilenmekteydi. 1829 tarihli Edirne Antlaşması'nın akdinden sonra Fransa'nın 1830'da Cezayir'i alması, Osmanlı-Fransız ilişkilerinde bir tatsızlık yaratmış; Fransa'nın, 1831-1840 Mehmet Ali İsyanı'nda Osmanlı'nın karşısında yer alması ise bu tatsızlığı arttırmıştı.⁶

Avusturya ve Doğu Sorunu

Avusturya açısından Doğu Sorunu, ikinci derecede öneme sahipti. Doğu politikası, Metternich döneminde (1815-1848), Avusturya'nın dış politikasının en zayıf yönünü

6 Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa, Mısır'ı Fransız mühendisleri ile teknik adamlarının yardımlarıyla kalkındırmış; Mısır ordusu ile donanması da Fransızların katkılarıyla kurulmuştu.

KAYNAKÇA

- Anderson, Matthew S., *The Eastern Question, 1774-1923. A Study in International Relations*, London, 1966.
- Andıç, Fuat, Andıç, Süphan, *Kırım Savaşı, Âli Paşa ve Paris Antlaşması*, Eren Yayıncılık, İstanbul, 2002.
- Badem, Candan, *The Ottoman Crimean War (1853-1856)*, Brill, Leiden-Boston, 2010.
- Baumgart, Winfried, *Europaeisches Konzert und nationale Bewegung. Internationale Beziehungen 1830-1878*, Paderborn, 1999.
- Baumgart, Winfried, *The Crimean War 1853-1856*, Arnold, London, 1999.
- Baumgart, Winfried, *The Peace of Paris 1856: Studies in War, Diplomacy and Peacemaking*, trs. Ann Pottinger Saab, Santa Barbara and Oxford, 1981.
- Beer, Adolf, *Die orientalische Politik Österreichs seit 1774*, Prague/Leipzig, 1883.
- Blake, R.L.V. French, *The Crimean War*, Leo Cooper, London, 1971.
- Davison, Roderic H., *Reform in the Ottoman Empire, 1856-1876*, Princeton, 1963.

- Davison, Roderic H., *Turkey*, Englewood Cliffs, New Jersey, 1968.
- Fletcher, Ian and Ishchenko, Natalia, *The Crimean War, A Clash of Empires*, Spellmount Limited, Staplehurst, 2004.
- Goldfrank, David, *The Origins of the Crimean War*, London/New York, 1994.
- Jelavich, Barbara, *Russia's Balkan Entanglements, 1806-1914*, Cambridge, 1991.
- Karal, Enver Ziya, *Osmanlı Tarihi*, V. Cilt, 4. Baskı, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1983.
- Kaylan, Aziz, der., *Kırım Savaşı*, Milliyet Yayınları, Nisan 1975.
- Lambert, Andrew and Badsey, Stephen, *The War Correspondents, The Crimean War*, Alan Sutton Publishing Ltd., Phoenix Mill, 1994.
- Lewis, Bernard, *The Emergence of Modern Turkey*, second ed., London, 1968.
- Lyons, Martyn, *Post-Revolutionary Europe, 1815-1856*, Palgrave Macmillan, Hampshire, 2006.
- Mange, Alyce Edith, *The Near Eastern Policy of Emperor Napoléon III*, Urbana, Ill., 1940.
- Marriott, John A.R., *The Eastern Question. An Historical Study in European Diplomacy*, 4th. ed., Oxford, 1940.
- Puryear, V. J., *England, Russia and the Straits Question*, Berkeley, 1931.
- Rich, Norman, *Why the Crimean War? A Cautionary Tale*, Hanover NH, 1985.
- Royle, Trevor, *Crimea, The Great Crimean War 1854-1856*, Palgrave Macmillan, New York, February 2004.

- Saab, Ann Potinger, *The Origins of the Crimean Alliance*, Charlottesville, Va., 1977.
- Sauvigny, G. de Bertier de, *Metternich and His Times*, Darton, Longman and Todd, London, 1962.
- Schenk, H. G., *The Aftermath of the Napoléonic Wars: The Concert of Europe-An Experiment*, New York, 1947.
- Schroeder, Paul W., *Austria, Great Britain, and the Crimean War, The Destruction of the European Concert*, Cornell University Press, Ithaca and London, 1972.
- Shaw, Stanford J. and Shaw Ezel Kural, *History of the Ottoman Empire and Modern Turkey*, vol. 2, Cambridge, 1977.
- Sweetman, John, *The Crimean War, 1854-1856*, Osprey Publishing Limited, Oxford, 2001.
- Temperley, Harold, *England and the Near East*, London, 1936.
- Temperley, Harold, *England and the Near East. The Crimea*, London/Toronto, 1925.
- Thomson, David, *Europe Since Napoléon*, Penguin Books, 1972.
- Tuncer, Hüner, *Metternich'in Osmanlı Politikası (1815-1848)*, Genişletilmiş 2. Basım, Kaynak Yayınları, İstanbul, Ocak 2013.
- Tuncer, Hüner, *Osmanlı Devleti ve Büyük Güçler (1815-1878)*, Kaynak Yayınları, İstanbul, Eylül 2009.
- Warner, Philip, *The Crimean War, A Reappraisal*, Wordsworth Editions, Hertfordshire, 2001.
- Yorga, N., *Büyük Osmanlı Tarihi*, c. 9, çev. Bekir Sıtkı Baykal, Gündoğdu Matbaası, İstanbul, 1992.

DİZİN

1848 Devrimleri, 27, 29, 31, 43.

I. Abdülmecit, 21, 22, 23, 34, 44, 49, 59, 102, 133

II. Alexander, 45, 86, 94, 95, 103, 106, 107, 108, 110, 122, 123, 124, 136.

III. Napoléon (Louis Napoléon), 18, 28, 32, 34, 35, 40, 41, 42, 43, 67, 68, 78, 80, 82, 97, 101, 103, 105, 106, 108, 109, 110, 114, 122, 124, 128, 146, 147

A

Aberdeen, Lord, 39, 55, 61, 92, 122, 142.

Âli Paşa, 66, 96, 108, 113, 134.

Alma, 85, 86, 92.

Avrupa Uyumu, 32, 42, 55, 112, 121, 124, 125.

Avusturya (Avusturya-Macaristan), 13, 15, 16, 17, 19, 22, 27, 29, 30, 31, 40, 42, 43, 44, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 59, 61, 62, 69, 70, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 95, 96, 103, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 113, 119, 120, 122, 123, 124, 125, 127, 139.

Azak, 97, 98.

B

Babîâli, 21, 22, 30, 33, 34, 35, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 56, 57, 58, 59, 60, 64, 65, 66, 67, 78, 96, 102, 103, 111, 112, 113, 117, 118.

Balaklava, 85, 89, 90, 91, 92, 97, 99, 112.

Besarabya, 46, 51, 75, 90, 107, 109, 111, 123.

Boğazlar, 14, 15, 19, 22, 23, 32, 35, 40, 41, 50, 54, 60, 67, 81, 82, 95, 112, 114, 120.

Boyacıköy Sözleşmesi, 72.

Buol, Kont, 43, 54, 56, 59, 73, 74, 75, 77, 81, 95, 96, 108, 139.

Burgoyne, Sir John, 87.

Bükreş, 58, 73, 74, 75.

C

Canrobert, François Certain, General, 88, 97.

Cavour, Camille Benso, Kont, 109, 122, 144.

Clarendon, Lord, 38, 58, 59, 65, 67, 101, 108.

Ç

Çernaya, 99, 100, 108.

D

Dannenberg, General, 90, 91.

- d'Hilliers, Baraguey, 66.
 Dannenberg, General, 88, 89.
 Dobruca, 69, 73, 74.
 Doğu Sorunu, 13, 14, 15, 16, 18, 42, 43, 55.
 Dört Nokta, 81, 82, 83, 95, 96, 105, 106, 107.
 Drouyn de Lhuys, Edouard, 55, 95.
 Dundas, Sir James, Koramiral, 51, 59, 78.
- E
 Eflak ve Boğdan Beylikleri, 38, 51, 54, 58, 67, 69, 74, 75, 78, 81, 111.
 Evpatorya, 86, 91, 94, 95, 112.
- F
 Florence Nightingale, 92, 93, 94, 121, 144.
 Fransa, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 22, 28, 29, 30, 33, 34, 35, 37, 41, 42, 43, 44, 45, 48, 49, 53, 55, 56, 59, 61, 62, 64, 65, 66, 67, 68, 71, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 95, 96, 103, 108, 109, 110, 112, 113, 114, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 128, 140.
 Franz Joseph, 30, 40, 43, 44, 52, 56, 72, 73, 74, 75, 77, 95, 139.
 Fuat Paşa, 46, 134.
- G
 Gorchakov, Alexander, Prens, 92, 93.
 Gorchakov, Mikhail Dmitrievich, General, 51, 58, 60, 69, 70, 72, 94, 95, 98, 99, 101, 123, 137.
- H
 Habsburg, 28, 29, 43, 110, 123.
 Hüseyin Paşa, Mirliva, 63.
- I
 Islahat Fermanı, 113, 117, 118.
- İ
 İngiltere, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 22, 27, 29, 30, 31, 33, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 48, 49, 50, 51, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 66, 67, 68, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 92, 93, 95, 96, 101, 103, 108, 109, 110, 112, 113, 118, 119, 120, 121, 122, 124, 125, 128, 142, 143.
 İnkerman, 85, 90, 91.
- K
 Karadeniz, 14, 44, 46, 60, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 78, 82, 86, 92, 95, 96, 105, 106, 107, 109, 112, 114, 123, 128.
 Kars, 102, 103, 105, 109, 112.
 Kerç, 97, 98, 112.
 Kornilov, Vladimir Alekseyevich, Koramiral, 63, 88.
 Kostaki Musurus Paşa, 57, 58.
 Kutsal Yerler, 33, 34, 43, 45, 46, 48, 80.
- L
 La Cour, Edmond de, 64, 65.
 Leiningen, Kont, 44.
- M
 Macar ile Leh Mülteciler, 29.
 Malakhov, 95, 98, 99, 100, 101.
 Mehmet Ali İsyanı, 16.
 Mehmet Ali Paşa, 16, 21, 22, 44, 46, 48.
 Menshikov, Alexander Sergeyevidch, Prens, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 56, 63, 86, 87, 89, 90, 91, 94, 137.

- Metternich, Klemens Wenzel, Prens, 14, 16, 17, 31, 42, 43, 147.
- Muravyov, Nikolai Nikolayevich, General, 102, 103.
- Musa Hulusi Paşa, 70.
- Mustafa Reşit Paşa, 23, 49, 52, 64, 65, 66, 117, 133.
- N**
- Nakhimov, Pavel Stepanovich, Koramiral, 63, 65, 88, 99.
- Napoléon Bonaparte, 41, 42, 108, 114, 128.
- Nesselrode, Karl von, Kont, 39, 45, 46, 47, 54, 107, 136.
- Nikola, 14, 15, 35, 37, 38, 39, 40, 43, 45, 46, 50, 51, 52, 53, 54, 59, 60, 67, 68, 69, 70, 71, 74, 77, 78, 79, 94, 124, 135.
- O**
- Oltentza, 61.
- Orlov, Aleksey, Kont, 77, 108.
- Osmanlı, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 75, 76, 77, 79, 80, 81, 82, 83, 85, 86, 88, 89, 90, 93, 94, 96, 98, 101, 102, 103, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 117, 118, 119, 120, 121, 123, 125, 127, 128, 129, 133, 134, 143, 146, 147.
- Osman Paşa, Patrona (Koramiral), 63, 65, 66.
- Ö**
- Ömer Paşa, Müşir, 60, 71, 74, 75, 94, 98, 102, 103.
- P**
- Palmerston, Henry Temple, Lord, 31, 55, 61, 67, 79, 92, 101, 122, 142.
- Paris Barış Antlaşması, 32, 105, 110, 111, 112, 114, 115, 117, 119, 123.
- Paris Barış Kongresi, 108, 109, 110.
- Paskevich, Ivan Fyodorovich, Mareşal, 53, 70, 71, 72, 74, 138.
- Pélissier, Jean Jacques, General, 97, 98, 99, 100, 101, 141.
- Prusya, 17, 22, 27, 29, 43, 44, 55, 56, 59, 61, 62, 70, 72, 77, 78, 79, 81, 82, 106, 107, 109, 110, 122, 123, 124, 125, 127.
- Prut, 51, 58, 73, 75.
- R**
- Raglan, Fitzroy Somerset, Lord, 71, 75, 79, 80, 85, 87, 94, 97, 98, 99, 143.
- Redan, 95, 98, 99, 100, 101.
- Russell, John, Lord, 39, 40, 44, 95, 96.
- Rusya, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 22, 27, 29, 30, 31, 33, 34, 35, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 85, 86, 90, 95, 96, 100, 101, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 127, 128, 137, 138.
- S**
- Sadık Rifat Paşa, 46, 49, 56.

- Saint Arnaud, Armand-Jacques Leroy de, Mareşal, 71, 79, 80, 87, 88, 140.
- Sardinya (Piyemonte-Sardinya), 98, 100, 108, 110, 112, 122, 144.
- Seymour, Sir George Hamilton, 37, 39, 40.
- Sırbistan, 38, 44, 50, 52, 54, 73, 77, 81, 111, 125.
- Silistre, 60, 69, 70, 71, 72, 74.
- Sinop Muharebesi, 67, 68.
- Sivastopol, 64, 65, 68, 75, 76, 82, 85, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 95, 96, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 105, 112.
- Slade, Adolphus, Koramiral, 64, 66.
- Stratford de Redcliffe (Stratford Canning), Lord, 48, 49, 51, 57, 58, 59, 64, 65, 66, 67, 80, 93, 96, 118, 143.
- T
- Tanzimat Fermanı, 21, 23, 24, 117, 118.
- Totleben, Edward Ivanovich, 88, 95, 101, 138.
- Tuna Beylikleri, 50, 53, 59, 62, 70, 72, 73, 74, 75, 78, 79, 109, 111, 123, 128.
- V
- Varna, 60, 69, 71, 73, 75, 76, 88, 94, 97.
- Victoria, 57, 67, 141.
- Viyana Barış Konferansı, 95, 96.
- Viyana Notası, 55, 56, 57, 59.